

„Der har heller ikke under denne Forhandling i Folketinget været kaldt paa en Kommission; kun et enkelt Medlem har talt om, at han ikke kunde forstaa, hvorfor man vilde afvise den Tanke, men han krævede jo heller ikke en Kommissions Nedsættelse.“ Dersom vi nu heller ikke havde krævet nogen Kommissions Nedsættelse, vilde man sikkert have sagt: „Der er intet Ønske fremkommet om en Kommissions Nedsættelse.“ Det har altsaa for at kunne bringe det Ønske, der sikkert er til Stede her i dette Ting, frem for Offentligheden været en Nødvendighed, at et Lovforslag af den Natur kom frem. Vi anbefale altsaa det af os indbragte Lovforslag. Thi vel er Folkekirken en borgerlig Indretning, men det er en borgerlig Indretning af en særlig Art, og den skal jo dog være saa rummelig, at den med Enighed i det væsentlige giver Plads inden for sig for en Række Afskygninger i det kristelige Livssyn. Derfor mene vi, at Forarbejderne til det Lovgivningsarbejde, som skal grundlægge Kirkeforfatningen, bør lægges i Hænderne paa et Udvalg valgt særlig med dette Øjemed for Øje. — Jeg skal hermed anbefale Lovforslaget.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet (J. C. Christensen): Skønt jeg ikke er enig med den ærede Ordfører for Forslagsstillerne, er det dog med en vis Glæde, at jeg har set Fremkomsten af Lovforslaget, thi det har været mig klart, at det har ligget i Svøbet omtrent et Aar, og saa længe har det kun kunnet bidrage til at forhindre Arbejdet paa en kirkelig Reformlovgivning og en Forhandling derom. Nu, da det er kommet frem, er det dog sandsynligt, at det ikke længere vil have den Virkning, det hidtil har haft, men at dets Fremkomst kan føre til, at man kan faa begyndt et virkeligt Arbejde. Hvad selve Lovforslagets Indhold angaar, skal jeg ikke komme ind paa det. Jeg ønsker kun her at fremsætte nogle Udtalelser om min Stilling til den kirkelige Lovgivning, som nu har været paa Tale et Aars Tid. Vi lide ikke under Mangel paa Overvejelse. Vi have haft mange og lange Overvejelser angaaende disse Spørgsmaal. Det vilde være en stor Skam at sige, at vi have faret forhidsigt frem i Retning af kirkelig Lovgivning her i Landet. Det er til visse gaædet meget langsomt. Det er, over 50 Aar siden, at Grundloven blev given, og at vore Fædre vare meget ivrige for at tage denne Del af Lovgivningsarbejdet op. Og vi ere dog ikke komne ret vidt. I 1849

tænkte man, at det skulde gaa langt hurtigere. Man vilde allerede i Grundloven have indført en Bestemmelse om, at der skulde vælges en kirkelig Synode, som skulde tage hele Kirkeforfatningsspørgsmaalet op. Den Tanke blev dog forkastet ved denne Lejlighed, men i de følgende Aar var det et stadigt Forhandlingsemne paa Rigsdagen, hvornaar disse Overvejelser burde finde Sted og hvorledes. Man havde Bevillinger paa Finanslove, som forudsatte, at der skulde nedsættes en Kommission i det Øjemed. Der skulde endogaa indkaldes en Synode, en Kirkedag derom. Det skete nu ikke, men i 1854 fik vi en Kommission, som tog Kirkespørgsmaalet op. Denne Kommission bestod af Datidens ypperste Mænd, tør jeg vel nok sige, og da det er saa længe siden, vil det vel ikke være af Vejen, at jeg — med den højtærede Formands Tilladelse — nævner disse Mænds Navne: Johnsen, Benthey, J. N. Madvig, C. Weis, H. N. Clausen, Brammer, C. T. Engelstoft, C. Hall, H. Martensen, Casse, C. Müller, E. Tryde, J. H. Paulli, P. W. Becker, Rørdam, J. F. Fenger, N. E. Bonnesen. Det var en Kommission, der virkelig repræsenterede kirkelige Anskuelse, saa godt som de da i det hele taget kunde repræsenteres gennem en Kommission. Denne Kommission behandlede forskellige kirkelige Spørgsmaal, ogsaa Kirkeforfatningsspørgsmaalet. Kommissionen var ikke enig om samtlige disse Spørgsmaal, men et var den enig om, og det var netop om et Forslag til Oprettelse af Menighedsraad. Der siges herom et Par Ord, som jeg med den højtærede Formands Samtykke skal tillade mig at oplæse: „Baade som et højt vigtigt Midde til at vække, fremme og lede det kristelige Liv i Menighederne og som det første Led i enhver ønskelig Kirkeforfatning, foreslaar Kommissionen eenstemmigen Oprettelse af *Menighedsraad*.“ Der skete imidlertid det uheldige, at man ikke forsøgte at løse Spørgsmaalet ad Lovgivnings Vej, som forudsat var, da man forhandlede om Grundloven, men derimod ad Anordningsvejen, idet Hall udstedte en kongelig Anordning om Oprettelse af frivillige Menighedsraad omkring i Landet. Da man ikke kunde give disse noget virkeligt Arbejde, førte det til, at de sygnede hen. Man udtalte her fra Landstingets Side om disse Menighedsraad, da der gjordes Forsøg paa at skaffe dem noget at bestille: vi kunne ikke lægge de fri Fattiggassers Bestyrelse i disse Raads Hænder, vi kende dem ikke, Lovgivningen kender